

MISSA SOLEMNIS

OVER HET SCHEPPENDE EN HERSCHIPPENDE WOORD VAN GOD

Serie Dogma als poëzie

Een Missa Solemnis, een hoogmis - vandaag niet met drie heren maar met drie dames - een plechtige dienst over de God van Israël, de scheppende god. Die de aarde boetseerde, grondvestte, vasthoudt. Die de mens schiep om de aarde te bewonen en de chaos te temmen.

Een God die onophoudelijk zegt: hier ben ik, hier woon ik, onder mijn woord. Een God die zich niet openbaart in de zon, de maan, de zee, de bliksem maar in woorden. Een God die ons mensen hulde in taal. Taal is een voorwaarde om te kunnen denken, onmisbaar voor verbeeldingskracht, nodig om een visioen te schetsen, om te kunnen dromen van een andere wereld. In het woord is zon en aarde voor allen, grond die draagt, licht, verte, rozen, rivieren. Door de mens uit te rusten met een vermogen tot taal schiep God een wezen - het enige wezen- met een vermogen tot scheppen. De scheppende God die woont onder zijn woord schiep ons mensen naar zijn beeld. Zodat wij partner in de schepping kunnen zijn.

Een Missa Solemnis, hoogmis, plechtige dienst over de God van Israël, de scheppende god met in het hart van de liturgie het joodse gebed, *Sjema Israël*, hoor Israël. Het gebed dat wordt gereciteerd in de ochtend en in de avond en aan het slot van Jom Kippoer, grote verzoendag. Het gebed dat joodse kinderen als eerste leren en stervenden vergezelt bij hun laatste ademtocht. Het gebed dat je uitspreekt met de hand met drie vingers gespreid voor de ogen, zodat ze de letter Shin vormen, de eerste letter van een van de godsnamen.

Dat gebed dat luidt als volgt:

Hoor Israël, Adonai, onze God is één. Heb daarom Adonai lief met heel uw hart en heel uw ziel en met inzet van al uw krachten. Deze woorden, die ik u heden gebied zullen op uw hart zijn. Prent ze uw kinderen in en spreek erover, thuis en onderweg, bij het te ruste gaan en bij het opstaan. Draag ze als een teken op uw arm en als een band op uw voorhoofd. Schrijf ze op de deurposten van uw huis en op de poorten van de stad.

Om de laatste regels dragen religieuze joden de tekst van het Sjema in de franjes van een kledingstuk, in de gebedsriemen op de arm en het voorhoofd, en zitten de woorden in minuscule letters opgerold in de mezoeza op de deurpost.

Het Sjema is het joodse credo. Maar anders dan in het christelijke credo is het centrale begrip niet geloven maar horen. De stem roept de mens op om te luisteren. Echt te luisteren naar wat hij zegt. 'Ik heb niet gesproken in het geheim, niet gezegd: 'zoek mij maar in de leegte' maar 'hier ben Ik, woon hier onder mijn woord'. Echt luisteren, niet als een vergeetachtige toehoorder, het ene oor in en het andere uit. Wie echt luistert zal, aangeraakt, zien met nieuwe ogen. Het is dan ook geen toeval dat Sjema behalve horen ook beseffen betekent. Proef de woorden op je tong, maak ze je eigen, verinnerlijk ze en vertaal ze in handelen. Laat je leiden door de stem die je geweten wekt, je richting wijst in deze chaotische verwilderde wereld. Een uur per week laten we al het lawaai en geschreeuw, het verbale geweld en het politieke gebulder achter ons, en wonen we onder zijn woord. Een uur in de week proberen wij, afgematte mensen, ongetrainde zoekers, verwilderde graaiers in de ruimte, maar ook godinnenzonen, godendochters, prachtwezens uitgerust met een verfijnd talent voor verbeelding en een enorme potentie voor scheppingskracht, echt te luisteren naar die stem uit een ver verleden én recht uit het hart. En proberen we te voelen, te ervaren, te doorgronden, te beseffen waartoe die ons oproept.

Wat er gebeurt als we echt luisteren naar een ander is dat zijn of haar wereld in ons geboren wordt. Wat er gebeurt als we echt luisteren naar die stem is dat zijn woorden zich nestelen in onze ziel. "Ik spreek recht trouw waarheid...". Dat die woorden in ons gaan werken. In ons waarheid en werkelijkheid worden. De roepstem is gericht aan de mensheid als geheel en aan ieder van ons afzonderlijk. Hoor jij en jij en jij. Het brengt ons in herinnering waar het mens- zijn om draait. Partner in de schepping worden.

Het bijzondere in deze missa is dat de communicatie tussen de mens en god niet een- maar tweezijdig is. Niet alleen Adonai roept de mens op om te horen, maar andersom smeekt, bidt, verleidt, maant de mens Adonai om te luisteren. En niet alleen vraagt de stem ons om Adonai te dienen met heel ons hart en onze ziel en al onze kracht maar ook laat hij weten dat hij ons liefheeft met heel zijn hart en heel zijn ziel en al zijn kracht. Wij luisteren naar hem, hij luistert naar ons. Wij hebben hem lief, hij heeft ons lief. Er is wederkerigheid tussen schepper en medeschepper, tussen de stem en ons. Wij hebben God nodig, God heeft ons nodig. Het is aan ons om te voltooien wat hij begonnen is. Roeping, opdracht en zegen. Wie hem zoeken, zullen vinden en leven. Gaan. Gáán als op adelaarsvleugels, lopen, lopen onvermoeibaar en raken niet op.
Moge het zo zijn.

Colet van der Ven